

Siseministri määruse „Narkootiliste ja psühhotroopsete ainete ning nende lähteainete üleandmise vormistamise ja säilitamise kord“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Eelnõuga muudetakse siseministri 07.03.2008. aasta määrust nr 23 „Narkootiliste ja psühhotroopsete ainete ning nende lähteainete üleandmise vormistamise ja säilitamise kord“¹ (edaspidi: määrus nr 23) ning selle lisa ja täiendatakse seda uue psühhoaktiivse aine käitlemisele kehtestatud tingimuste kohaselt.

Määruse muudatused on tingitud narkootiliste ja psühhotroopsete ainete ning nende lähteainete seaduse (edaspidi: NPALS) muutmisest, millega kehtestati tingimused uue psühhoaktiivse aine käitlemise kohta. NPALSi muudatuse tulemusena on korrakaitseorganil võimalik võtta isikult hoiule aine, mis ei ole sotsiaalministri 18. mai 2005. aasta määruse nr 73² „Narkootiliste ja psühhotroopsete ainete nimekirjad ning nende ainete meditsiinilisel ja teaduslikul eesmärgil käitlemine“ alusel kantud narkootiliste ja psühhotroopsete ainete nimekirja, kuid mis on riikliku ekspertiisiasutuse hinnangul uus psühhoaktiivne aine.

Määruse nr 23 muudatuste tulemusel laieneb määruse kohaldamisala ning narkootilise või psühhotroopse aine või esimesse kategooriasse kuuluva lähteaine üleandmise vormistamise ja säilitamise kord hakkab kehtima ka uue psühhoaktiivse ainena tuvastatud aine kohta. Muudatusega kohustatakse uue psühhoaktiivse aine käitlejat, kellel puudub selleks luba, kuid kes hoiab seda enda valduses, andma see aine viivitamata üle kohalikule politseiprefektuurile. Samuti laiendatakse üleantud aine vastuvõtmise, määratlemise ja hoiustamisega seonduvad tingimused ning kohustused.

1.2. Eelnõu ettevalmistajad

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Siseministeeriumi nõunik Ain Peil (tel 612 5262, ain.peil@siseministeerium.ee) ja Siseministeeriumi õigusnõunik Kristi Käsper (kristi.kasper@siseministeerium.ee). Eelnõu ja seletuskirja on keeleliselt toimetanud Luisa tõlkebüroo keeleteimetaja Urve Ansip (luisa@luisa.ee).

1.3. Märkused

Eelnõu on seotud [rahvatervishoiu seaduse 433 SE](#) eelnõu menetlusega.

Eelnõu ei ole seotud Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammi ega Euroopa Liidu õiguse rakendamisega.

---

¹ <https://www.riigiteataja.ee/akt/129122011121?leiaKehtiv>

² <https://www.riigiteataja.ee/akt/125042024010?leiaKehtiv>

Eelnõuga muudetakse siseministri 07. märtsi 2008. aasta määrust nr 23 „Narkootiliste ja psühhotroopsete ainete ning nende lähteainete üleandmise vormistamise ja säilitamise kord“ avaldamismärkega RT I, 29.12.2011, 121.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb viiest punktist, millega muudetakse:

- määruse pealkirja,
- määruse preambulit,
- määruse reguleerimisala,
- aine või lähteaine üleandmise vormistamist,
- määruse lisa pealkirja.

2.1. Määruse muutmine

Eelnõu punktiga 1 muudetakse määruse pealkirja, sest loetellu on vaja lisada uus psühhoaktiivne aine. Veel muudetakse sõnastust selliselt, et ainete loetelu eraldataks edaspidi komaga. Kuigi NPALSis on keeleliselt eristatud narkootilised ja psühhotroopsed ained, uued psühhoaktiivsed ained ning lähteained, siis üleantava aine puhul võib tegemist olla narkootilise aine, psühhotroopse aine, uue psühhoaktiivse ainega, mis ei välista, et samal ajal ei saa üle anda mitut erinevat ainet.

Eelnõu punktiga 2 lisatakse määruse preambulis viide narkootiliste ja psühhotroopsete ainete ning nende lähteainete seaduse § 4² lõikele 9, sest tegemist on uue volitusnormiga, mis kehtestati koos NPALSi muudatusega. Määrusesse jääb alles viide narkootiliste ja psühhotroopsete ainete ning nende lähteainete seaduse § 7 lõikele 1.

Eelnõu punktiga 3 muudetakse määruse § 1 selliselt, et määruse reguleerimisalas oleks ka uus psühhoaktiivne aine. Kuna uus psühhoaktiivne aine hakkab kuuluma PPA-le üleandmisele nagu narkootiline või psühhotroopne aine ning esimesse kategooriasse kuuluv lähteaine, lisatakse uus psühhoaktiivne aine samuti § 1 loetellu. Nagu punktis 1 muudetakse ka sõnastust selliselt, et kuigi NPALSis on eristatud narkootilised ja psühhotroopsed ained, uued psühhoaktiivsed ained ning lähteained, siis üleantava aine puhul võib tegemist olla narkootilise aine, psühhotroopse aine, uue psühhoaktiivse ainega, mis ei välista, et samal ajal ei saa üle anda mitut erinevat ainet.

Eelnõu punktidega 4 ja 5 muudetakse paragrahvi 2 lõikes 3 nimetatud lisa pealkirja, kuivõrd nimetatud akt reguleerib määruse nr 23 muudatuste kohaselt ka uue psühhoaktiivse aine üleandmist ja vastuvõtmist.

3. Eelnõu terminoloogia

Uusi termineid ei ole kasutusele võetud.

4. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõul ei ole kokkupuudet Euroopa Liidu õigusega.

5. Määruse mõjud

Mõju riigiasutuste töökorraldusele

PPAsse toimetatakse aineid kehtiva määruse alusel aastas ligikaudu 20 korral (2023. aastal 15 korda, 2024. aasta 11 kuu jooksul 27 korda).

Uue psühhoaktiivse ainena tuvastas Eesti Kohtuekspertiisi Instituut (edaspidi: EKEI) 2023. aastal 39 ainet ja 2024. aasta 11 kuu seisuga 43 ainet, millele hakkavad kohalduma uue määruse tingimused. Kuna tegemist on ainetega, mis jõudsid EKEI-sse PPA ning Eesti Maksu- ja Tolliameti (edaspidi: *EMTA*) kaudu, siis ei ilmesta see suurusjärg määruse järgi PPA-le toimetatud ainete märksa väiksemat arvu. Seega võib arvata, et uue määruse kohaselt ei suurene märkimisväärselt PPA-le loovutatud ainete arv – vaid mõne üksiku juhtumi võrra aastas – ja sellest lähtuvalt ei muutu ka töökoormus.

Sihtrühm

- PPA – PPAs on kokku umbes 4500 teenistajat. Eelnõu mõjutab eelkõige politseijaoskondi, kuhu ained toimetatakse ehk 18 politseijaoskonda. Praktikas teavitatakse leitud või üleantavast aineist piirkonnapolitseinikku, keda on 2024. aasta detsember seisuga ligikaudu 220 ehk 4,8 %.
- EKEI – EKEIs on kokku umbes 72 eksperti, kellest narkootilise aine ekspertiise teeb 11 inimest. PPAST hoiustamisele toimetatud ainetega tegeleb kaks inimest. Seega võib sihtrühma pidada väikeseks.

Mõju ulatus on väike. PPA praktika ainete vastuvõtmiseks on olemas ja selles muutust ei tule. Kuna EKEI tegeleb ainete ekspertiisiga juba praegu, siis ei tule muutust ka selles osas. Veidi võib suureneda EKEIs hoiustamist vajavate ainete hulk aga see sõltub konkreetsetest juhtumitest.

Mõju avaldumise sagedus on väike. Kuna uusi psühhoaktiivseid aineid levib märksa vähem kui narkootilisi ja psühhotroopseid aineid, on tõenäosus PPA koormuse suurenemiseks pigem väike. Elumiste aastate näitel on aine loovutamise juhtumeid keskmiselt 20, millele lisanduksid mõned üksikud juhud uute psühhoaktiivsete ainete näol.

Ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk on väike. Ebasoovitav mõju võib avalduda siis, kui isik ei tea veel, et ta omab uut psühhoaktiivset ainet ega ole teadlik, et PPA võib temalt selle aine vajaduse korral ära võtta. Selles osas on kavas koostada vastav kommunikatsiooniplaan isikute teavitamiseks. Nii PPA kui ka EKEI praktika on juba varem paigas ja selles pole täheldatud ebasoovimatut mõju.

Sotsiaalne mõju

Sihtrühm: elanikud

Aastas antakse kehtiva määruse alusel PPA-le narkootilisi ja psühhotropseid aineid üle ligikaudu 20 korral. Määrust täiendatakse uue psühhoaktiivse ainega, mida EKEI tuvastab ligikaudu 40 juhtu aastas.

Arvestades, et Eestis elab 2024. aasta seisuga 1 374 687 inimest³, on sihtrühm väike.

Mõju ulatus on väike. Vaadates senist praktikat ja üleantud ainete arvu, on mõjutatud väga väike osa elanikest. Uusi psühhoaktiivseid aineid käitleb veelgi vähem arv inimesi ja tõenäosus ainete üleandmiseks on väike.

Mõju avaldumise sagedus on väike. Aineid antakse PPA-le üle üks-kaks korda kuus, millele lisandub uute psühhoaktiivsete ainete üleandmine. Üleandmist ei saa pidada sagedaks tegevuseks, see on pigem juhuslik kui regulaarne.

Ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk on väike. Ebasoodne mõju võib avalduda, kui isik ei tea uuest regulatsioonist, kuid selle avaldumise risk on väike, sest kavas on koostada vastavasisuline kommunikatsiooniplaan.

6. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamisega ei kaasne lisakulusid ega -tulusid.

7. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras. Muudatustega kohanemiseks ei ole vaja lisa-aega, sest vastavad ettevalmistused on PPAs ja EKEIs juba läbi viidud.

8. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitati Vabariigi Valitsuse reglemendi § 6 lõike 1 kohaselt kooskõlastamiseks Sotsiaalministeeriumile ning Justiits- ja Digiministeeriumile ning arvamuse avaldamiseks EKEI-le ja PPA-le. Märkustega arvestamise kooskõlastustabel on lisatud.

---

³ Statistikaamet 2024. [Rahvaarv](#).